

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.008.01.2018
P/18/103

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Bydgoszczy
ul. Wały Jagiellońskie 12, 85-950 Bydgoszcz
T +48 52 567 58 00, F +48 52 567 58 60
lby@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli

P/18/103 – Wykonywanie praw i obowiązków spadkobiercy przez gminy

Jednostka
przeprowadzająca
kontrolę

Najwyższa Izba Kontroli,
Delegatura w Bydgoszczy

Kontrolerzy

1. Marta Ostrowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/57/2018 z 5 kwietnia z 2018 r.
2. Beata Odjas, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LBY/58/2018 z 5 kwietnia 2018 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-4)

Jednostka
kontrolowana

Urząd Miasta Bydgoszczy, ul. Jezuicka 1, 85-102 Bydgoszcz¹

Kierownik jednostki
kontrolowanej

Rafał Bruski, Prezydent Miasta Bydgoszczy²

(dowód: akta kontroli str. 27-28)

II. Ocena kontrolowanej działalności³

Ocena ogólna

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, w latach 2015-2018 (do 30 marca)⁴, w Urzędzie prawidłowo realizowano obowiązki i uprawnienia związane ze spadkobranie Gminy Miasta Bydgoszcz⁵.

Pracownicy Urzędu w sposób rzetelny i zgodny z prawem prowadzili sprawy spadkowe i reprezentowali Gminę przed właściwymi sądami, komornikami, a także wierzycielami spadkowymi i innymi podmiotami. Działania podejmowane w Urzędzie nie generowały zbędnych kosztów związanych z objęciem spadku i doprowadziły do uzyskania wpływów ze sprzedaży składników masy spadkowej. W wyniku przyjęcia spadków, w okresie objętym kontrolą, Gmina uzyskała prawa do siedmiu nieruchomości⁶. Wartość sześciu z nich wyniosła 560,6 tys. zł. Ze sprzedaży trzech spośród tych nieruchomości uzyskano 134,6 tys. zł.

Jako nieprawidłowe oceniono brak ujęcia w ewidencji księgowo-rachunkowej przyjęcia na własność Gminy czterech nieruchomości. Spowodowało to nieujawnienie w księgach rachunkowych objęcia przez Gminę majątku o wartości 213 tys. zł.

¹ Dalej: „Urząd”.

² Wybrany 30 listopada 2014 r., dalej: „Prezydent”.

³ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

⁴ Okres objęty kontrolą NIK.

⁵ Dalej: „Gmina”.

⁶ Szczegółowo wskazane na str. 8 Wystąpienia.

Izba zauważyła także, że brak jednolitych regulacji wewnętrznych określających podział czynności i odpowiedzialności w zakresie związanym z dziedziczeniem Gminy niekorzystnie wpłynął na realizację części zadań, w szczególności dotyczących obsługi zawiadomień z instytucji bankowych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Przyjęcie i stosowanie rozwiązań organizacyjnych w zakresie realizacji praw i obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis stanu faktycznego

Zadania związane z podejmowaniem i prowadzeniem postępowań spadkowych, przyjęciem spadku oraz jego zagospodarowaniem (łącznie: *spadkobranie*) były realizowane⁷ przez Wydział Mienia i Geodezji⁸, Zespół Prawny, Wydział Windykacji oraz *Komisję ds. nabywania spadków przez Gminę Bydgoszcz w drodze dziedziczenia ustawowego lub nabytych na podstawie testamentu*⁹.

(dowód: akta kontroli str. 20, 31-182, 214-311, 312-315, 675-678, 696-698, 700-701)

Zakładowy plan kont - będący elementem Polityki rachunkowości Urzędu¹⁰ - nie przewidywał na poziomie analitycznym wyodrębnienia konta właściwego dla dochodów oraz wydatków i kosztów wynikających z prowadzonych postępowań spadkowych.

(dowód: akta kontroli str. 705, 995-998, 1051-1223)

W strukturze organizacyjnej Urzędu wyodrębniono Zespół Audytu i Kontroli Zarządczej¹¹. Do zadań Auditorów Wewnętrznych należała m.in. współpraca przy opracowywaniu procedur audytu i monitorowania ich skuteczności, realizacja zadań audytowych, dokumentowanie i monitorowanie procesów zachodzących w Urzędzie, uczestniczenie w przygotowywaniu rocznego planu audytu w oparciu o analizę ryzyka. Za zapewnienie funkcjonowania systemu kontroli zarządczej oraz koordynowanie zarządzania ryzykiem w Urzędzie odpowiedzialne były osoby zajmujące samodzielne stanowiska ds. Kontroli Zarządczej i Zintegrowanego Systemu Zarządzania.

(dowód: akta kontroli str. 316-330)

Ryzyko związane ze spadkobraniami przez Gminę zostało zidentyfikowane przez Zespół Prawny w roku 2017 i 2018. W opisie ryzyka wskazano: „konieczność podejmowania czynności wobec organów państwowych i wierzycieli spadkowych, koszty obsługi prawnej, organizacyjnej, koszty ustalania składników majątkowych wchodzących w skład spadku i długów spadkowych (spis inwentarza), rozliczenia z wierzycielami spadkowymi”.

⁷ W okresie objętym kontrolą obowiązywały Regulaminy Organizacyjne wprowadzone nw. zarządzeniami Prezydenta: - zarządzeniem nr 236/2013 z 4 kwietnia 2013 r. ze zm.; zarządzeniem nr 339/2015 z 11 czerwca 2015 r., ze zm. zarządzeniem nr 142/2017 z 9 marca 2017 r., ze zm.

⁸ Dalej: „WMiG”.

⁹ Powołaną zarządzeniami Prezydenta, dalej: „Komisja ds. spadków”.

¹⁰ Wprowadzona zarządzeniem nr 16/2015 z 8 stycznia 2015 r. ze zm., zarządzeniem nr 285/2017 z 16 maja 2017 r. oraz zarządzeniem nr 155/2018 z 14 marca 2018 r., dalej: „Polityka rachunkowości”.

¹¹ Do 1 marca 2015 r. – Zespół Audytu i Kontroli, dalej: „ZAiKZ”.

Główny Specjalista ZAiKZ podał, że: „jeśli z rejestru ryzyk (tworzonego przez kierowników komórek) wynika, że ryzyko jest akceptowalne, to w takim zakresie kontrola nie jest przeprowadzana. W Urzędzie nie monitorowano skuteczności systemu kontroli zarządczej w obszarze spadkobrania przez Gminę, gdyż nie było wskazanych w tym zakresie zagrożeń.”

(dowód: akta kontroli str. 372-374, 609-612)

W oświadczeniach o stanie kontroli zarządczej za rok 2015 i 2016 Prezydent wskazał, że w Urzędzie w ograniczonym stopniu funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza. Zastrzeżenia dotyczyły m.in. niewystarczającego planowania działalności i monitorowania celów i zadań, niewystarczającej kontroli dotacji i subwencji przekazywanych z budżetu Gminy podmiotom zewnętrznym.

(dowód: akta kontroli str. 376-378, 490-492)

W Urzędzie nie monitorowano skuteczności systemu kontroli zarządczej w obszarze związanym ze spadkobranieniem, nie przeprowadzano w tym zakresie kontroli i audytów wewnętrznych. Kontroli oraz audytów w tym zakresie nie prowadziły także inne organy czy podmioty, jak komisja rewizyjna, instytucje zewnętrzne, w tym regionalna izba obrachunkowa.

(dowód: akta kontroli str. 20, 331-332, 334-374, 965-966)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że w Urzędzie nie opracowano jednolitych regulacji wewnętrznych umożliwiających przypisanie poszczególnym komórkom organizacyjnym oraz pracownikom zadań podejmowanych w związku ze spadkobranieniem Gminy. Brak było również spójnej procedury weryfikacyjnej dotyczącej zawiadomień otrzymywanych z instytucji bankowych o zgonach posiadaczy rachunków lub braku aktywności na tych rachunkach. Nie monitorowano skuteczności systemu kontroli zarządczej w zakresie procesów związanych ze spadkobranieniem Gminy.

Sekretarz Miasta wskazał, że Urząd prowadzi prace przygotowawcze do opracowania całościowego systemu zarządzania informacją o zgłoszonych nieaktywnych rachunkach bankowych, o zgłoszonych przez instytucje bankowe zgonach posiadaczy rachunków oraz powziętych w inny sposób informacjach o występowaniu po stronie Miasta Bydgoszczy interesu prawnego w zakresie nabycia spadku.

(dowód: akta kontroli str. 20, 665-670, 673-678, 698, 700-703, 959, 975, 978-980, 990-994, 1019-1021, 1349-1351)

Ocena cząstkowa

W ocenie NIK, brak spójnych regulacji wewnętrznych utrudniał ustalanie zakresu obowiązków komórek organizacyjnych i pracowników Urzędu w zakresie spadkobrania przez Gminę. Stwierdzono również brak spójnej procedury weryfikacyjnej dotyczącej zawiadomień otrzymywanych z instytucji bankowych. W Urzędzie nie monitorowano tej sfery działalności, co uniemożliwiło spostrzeżenie występujących problemów i ustalenie potrzeby wprowadzenia ww. regulacji.

2. Egzekwowanie praw i wykonywanie obowiązków związanych z dziedziczeniem

Opis stanu faktycznego

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie toczyło się łącznie 41 spraw o stwierdzenie nabycia spadku. Wszystkie te sprawy zostały objęte kontrolą¹².

Cztery sprawy zostały wszczęte z wniosku Gminy, w pozostałych Gmina została wezwana do udziału w sprawie jako uczestnik. Spośród skontrolowanych spraw - 16 zostało zakończonych postanowieniem sądu o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę, z czego w 2015 r. – cztery sprawy, w 2016 r. - trzy sprawy, w 2017 r. - sześć spraw, w 2018 r. - trzy sprawy.

Jedna z zakończonych spraw (w 2015 r.) została wszczęta na wniosek Gminy, pozostałe były wszczęte na wniosek innych podmiotów. W czterech zakończonych sprawach właściwy komornik sądowy sporządził spis inwentarza. W pozostałych 25 sprawach nie nastąpiło jeszcze stwierdzenie nabycia spadku.

Wszystkie sprawy były prowadzone przez pełnomocnika Gminy - radcę prawnego - członka Zespołu Prawnego Urzędu. Wnioski i pisma procesowe składane w toku postępowań były sporządzane przez pełnomocnika i spełniały wymogi formalne.

(dowód: akta kontroli str. 729-748, 1352-1423)

Urząd otrzymywał informacje, o których mowa w art. 111c ustawy Prawo bankowe¹³ i art. 13c ustawy o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych¹⁴, tj. o rozwiązaniu umowy rachunku bankowego z powodu śmierci posiadacza rachunku lub braku dyspozycji na rachunku w okresie dłuższym niż 10 lat. Łącznie w okresie objętym kontrolą wpłynęło do Urzędu 699 takich zawiadomień. Dotyczyły one kwot w łącznej wysokości 1 132,6 tys. zł, z tego 627 zawierało informacje o zgonach posiadaczy rachunków.

Spośród informacji o zgonach w 2016 r. wpłynęło 9 zawiadomień dotyczących kwot powyżej 100 zł, na kwotę łączną 358,9 tys. zł, w 2017 r. – 45 na 532,1 tys. zł, a w 2018 r. (do 30 marca) – 22 zawiadomienia na kwotę łączną 171,5 tys. zł i 4,7 tys. GBP.

Urząd nie składał wniosków o stwierdzenie nabycia spadku w związku z zawiadomieniami i nie prowadził odrębnego rozpoznania w zakresie możliwości pozyskania spadku.

(dowód: akta kontroli str. 18-20, 665-670, 673-674, 700-703, 978-979, 993-994, 1019-1021, 1349-1351)

W badanym okresie skierowano do sądu wnioski o stwierdzenie nabycia spadku w czterech przypadkach, w których uzyskano informację o zgonie, nie pochodzącą od instytucji bankowych. W dwóch z nich informacje wpłynęły z sądu oraz ze spółki zarządzającej nieruchomością należącą do spadkodawcy. W dwóch pozostałych przypadkach fakt zgonu ustalono w związku z czynnościami regulaminowymi właściwych wydziałów Urzędu. W sprawach tych nie stwierdzono wystąpienia zbędnej zwłoki. Od momentu powzięcia informacji o zgonie do momentu

¹² Kontrolą objęto wszystkie postępowania, w których uczestniczyła Gmina, które w okresie od 1 stycznia 2015 r. do zakończenia czynności kontrolnych były w toku na etapie postępowania sądowego o stwierdzenie nabycia spadku oraz postępowania, które zostały zakończone postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę w tym okresie.

¹³ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r., Dz. U. z 2017 r. poz. 1876, ze zm., dalej: „Prawo bankowe”.

¹⁴ Ustawa z dnia 5 listopada 2009 r., Dz. U. z 2017 r. poz. 2065, ze zm., dalej: „ustawa o SKOK”.

skierowania wniosku o stwierdzenie nabycia spadku do Sądu upłynęło od 21 dni do ok. 4 miesięcy¹⁵. Trzy z postępowań, w których wnioskodawcą była Gmina, nadal pozostają w toku, jedno zakończyło się stwierdzeniem nabycia spadku przez Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 731-748)

Gmina nie występowała z wnioskiem o sporządzenie spisu inwentarza na podstawie uprawdopodobnienia swojej legitymacji jako spadkobiercy. Wobec Gminy nie toczyły się postępowania egzekucyjne związane z przyjęciem przez nią spadku.

(dowód: akta kontroli str. 673-674, 993)

W 14 na 16 spraw zakończonych, do Urzędu doręczono prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, w pozostałych dwóch Urząd nadal oczekuje na jego doręczenie. W przypadku 13 spraw złożono wnioski o sporządzenie spisu inwentarza, w celu ustalenia masy spadkowej. Średnio od wpływu do Urzędu prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku do złożenia wniosku o spis inwentarza upływało 8,6 dnia¹⁶. W jednej sprawie zaniechano składania wniosku o spis inwentarza z uwagi na to, że stan faktyczny i prawny wskazywał na brak długów w masie spadkowej

(dowód: akta kontroli str. 730, 739-745, 962, 997-998, 1022, 1352-1424)

W okresie objętym kontrolą Gmina odziedziczyła dwie nieruchomości obciążone hipoteką. W obu przypadkach Urząd wystąpił do sądu o zarządzenie sporządzenia spisu inwentarza, a następnie z wnioskiem o sporządzenie spisu do komornika. Jak podał Sekretarz Miasta, stan spadku będzie znany po zakończeniu spisu inwentarza, co umożliwi podjęcie rozmów z wierzycielami odnośnie do spłaty długów i wykreślenia hipotek. Podał, że dla odpowiedzialności Gminy wymierne znaczenie będzie miała wartość nieruchomości.

(dowód: akta kontroli str. 22, 739-740, 895-906, 971-972, 981, 1001-1002, 1036-1040, 1344-1348, 1390, 1407-1410)

W odniesieniu do analizowanych spraw nie wystąpiły przypadki, w których Gmina zostałaby pozbawiona możliwości władania przedmiotem wchodzącym w skład spadku. W stosunku do Gminy nie były kierowane roszczenia o zwrot nakładów poniesionych na rzecz wchodzącą do masy spadkowej. W okresie kontrolowanym nie było przypadków, w których Gmina w wyniku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku stałaby się jednym z kilku spadkobierców, a w związku z tym nie były prowadzone postępowania o dział spadku.

W badanym okresie Gmina nie uzyskała spadku w drodze dziedziczenia testamentowego, nie występowała jako zapisobierca, ani też nie nabywała składników majątkowych po osobach zmarłych w trybie innym niż spadkobranie. W kontrolowanym okresie nie wystąpiły również przypadki, w których nastąpiło wzruszenie lub zmiana postanowienia o stwierdzeniu spadku przez Gminę.

(dowód: akta kontroli str. 22, 24, 26)

¹⁵ W tym czasie Urząd m.in. ustalał fakt zgonu, dokonywał ustaleń na temat toczących się postępowań spadkowych w dostępnych rejestrach, sprawdzenia księgi wieczystej, gdy zmarłemu przysługiwały prawa do nieruchomości.

¹⁶ Do 35 dni.

Na skutek spadkobrania Gmina nabyła prawa do siedmiu nieruchomości¹⁷. Dla sześciu z nich były prowadzone księgi wieczyste. Urząd złożył wnioski o ujawnienie swojego prawa we właściwych księgach wieczystych prowadzonych dla pięciu z ww. nieruchomości. W jednym przypadku zaniechano złożenia wniosku o wpis do właściwej księgi wieczystej prawa własności Gminy z uwagi na to, że treść tej księgi w momencie otwarcia spadku nie odpowiadała stanowi faktycznemu. Lokal został sprzedany na rzecz współprawnionego, po ustaleniu jego wartości przez rzeczoznawcę majątkowego. Jak podał Sekretarz Miasta: „wobec planowanego zbycia udziału podejmowanie działań polegających na ujawnieniu Gminy w księdze wieczystej (...) byłoby niecelowe i gospodarczo nieuzasadnione. Gmina ponosiłaby zbędne koszty wieczystoksięgowe (...). Nie czerpałaby przy tym żadnego dochodu z wymagającego kapitalnego remontu mieszkania.”

(dowód: akta kontroli str. 784, 817-818, 823-856, 883, 897, 916, 942, 1009, 1036-1040, 1323-1348)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Urzędu w zakresie egzekwowania praw i realizacji obowiązków Gminy wynikających z dziedziczenia.

3. Zagospodarowanie składników majątkowych pozyskanych w drodze dziedziczenia

Opis stanu
faktycznego

W Urzędzie powołana została Komisja ds. spadków, która zajmowała się decydowaniem o sposobie zagospodarowania przedmiotów wchodzących w skład spadku. W odniesieniu do spraw objętych kontrolą, Komisja nie podejmowała czynności. Poza zarządzeniem statuującym ww. Komisję w Urzędzie nie było procedur regulujących sposób zagospodarowania spadku.

(dowód: akta kontroli str. 312-315, 696-698)

W okresie objętym kontrolą cztery z 16 spraw, w których uprawomocniło się postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę, zostały zakończone doręczeniem protokołu spisu inwentarza. Koszty sądowe i komornicze związane z prowadzeniem tych spraw wyniosły łącznie 3,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 743-745, 975, 1022, 1029-1034)

W przypadku siedmiu spraw zakończonych w okresie kontrolowanym prawomocnym postanowieniem o stwierdzeniu nabycia spadku przez Gminę, w skład masy spadkowej weszły prawa do siedmiu nieruchomości. Trzy z nich zostały sprzedane za 134,6 tys. zł. Środki ze sprzedaży zostały zaewidencjonowane w dziale 700 (gospodarka mieszkaniowa), rozdziale 70005 (gospodarka gruntami i nieruchomościami) w paragrafie 077 (wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości).

¹⁷ (1) Własność lokalu mieszkalnego wraz z udziałem 14/828 w nieruchomości wspólnej; (2) udział 1/6 we własności lokalu mieszkalnego i w udziale 5620/803798 w nieruchomości wspólnej; (3) udział 1/2 w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego; (4) spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego; (5) własność lokalu mieszkalnego wraz z udziałem 3905/393798 w nieruchomości wspólnej oraz prawie użytkowania wieczystego gruntu; (6) własność lokalu mieszkalnego wraz z udziałem 79/526 w nieruchomości wspólnej oraz prawie użytkowania wieczystego gruntu; (7) udział 1/2 we własności lokalu mieszkalnego – do zakończenia czynności kontrolnych nie ustalono wartości lokalu; dalej łącznie: „Prawa do nieruchomości”.

(dowód: akta kontroli str. 739-745, 752-765, 823-957, 978-979, 1009, 1026-1027, 1036-1040, 1330-1343)

W okresie objętym kontrolą majątek odziedziczony przez Gminę stanowiły wymienione nieruchomości. Wartość sześciu z nich, wynikająca z oszacowania rzeczoznawców majątkowych lub uzyskanej ceny sprzedaży, wyniosła 560,6 tys. zł. Koszty, które obciążały sprawy, w których wystąpiły nieruchomości, wyniosły 67,4 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 1023-1028)

Nie prowadzono odrębnej ewidencji analitycznej kosztów związanych z postępowaniami spadkowymi. Środki planowane na poczet kosztów dotyczących postępowań spadkowych oraz wydatkowane na ten cel były ujmowane łącznie z tożsamymi kosztami wydatkowanymi przez WMiG (według stosownych paragrafów klasyfikacji). Sekretarz Miasta podał, że nie ma obowiązku wyodrębniania ewidencji analitycznej przeprowadzonych postępowań spadkowych.

(dowód: akta kontroli str. 997-998, 1315)

Szczegółowej analizie poddano 15 wydatków Urzędu poniesionych w związku z prowadzonymi w okresie objętym kontrolą postępowaniami spadkowymi¹⁸. Środki pieniężne na pokrycie wydatków związanych ze spadkobraniami¹⁹ pochodziły z części budżetu Urzędu przypisanego WMiG. Środki były ewidencjonowane zgodnie z rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych²⁰, tj. w dziale 700 klasyfikacji budżetowej (gospodarka mieszkaniowa), rozdział 70005 (gospodarka gruntami i nieruchomościami) w paragrafach 439 (zakup usług obejmujących wykonanie ekspertyz, analiz i opinii), 440 (opłaty za administrowanie i czynsze za budynki, lokale i pomieszczenia garażowe), 461 (koszty postępowania sądowego i prokuratorskiego).

(dowód: akta kontroli str. 1224-1315)

Środki na spłatę długów spadkowych planowane były w dziale 757 (obsługa długu publicznego), rozdziale 75702 (obsługa papierów wartościowych, kredytów i pożyczek jednostek samorządu terytorialnego), paragrafie 801 (rozliczenia z bankami związane z obsługą długu publicznego) i 807 (odsetki, dyskonto i inne rozliczenia dotyczące skarbowych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek oraz innych instrumentów finansowych związanych z obsługą długu krajowego).

(dowód: akta kontroli str. 1004-1006)

W okresie kontrolowanym Gmina nie przejęła majątkowych praw i obowiązków spadkodawcy, przewidzianych w przepisach prawa podatkowego, na mocy decyzji wydanej przez organ podatkowy.

(dowód: akta kontroli str. 22)

¹⁸ W roku 2015 wydatki były nieznaczące, dlatego odstąpiono od ich analizy, w 2016 r.: cztery wydatki na 26,9 tys. zł; w 2017 r.: osiem wydatków na 10,3 tys. zł; w 2018 r.: trzy wydatki na 13,8 tys. zł.

¹⁹ W tym koszty postępowania sądowego, spisu inwentarza, koszty wyceny nieruchomości, opłaty eksploatacyjne związane z nieruchomościami, itd.

²⁰ Rozporządzenie z dnia 2 marca 2010 r., Dz. U. z 2014 r. poz. 1053, ze zm.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

W ewidencji księgowej Urzędu nie ujęto przyjętych w drodze dziedziczenia czterech składników majątkowych:

- 1) prawa do lokalu mieszkalnego wraz z udziałem 14/828 w nieruchomości wspólnej, nabytego na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z 15 grudnia 2015 roku. Wycenę sporządzono 5 października 2016 r. (wpływ do Urzędu 13 października 2016 r.) na 42,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 752-822)

- 2) udziału 1/6 w prawie do lokalu mieszkalnego i udziału 5620/803798 w nieruchomości wspólnej oraz w prawie użytkowania wieczystego, nabytego na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z 23 kwietnia 2015 r. Wycenę sporządzono 3 listopada 2017 r. (wpływ do Urzędu 9 listopada 2017 r.) na 28,1 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 823-856)

- 3) udziału 1/2 w spółdzielczym własnościowym prawie do lokalu mieszkalnego nabytego na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z 21 lutego 2017 r. Wycenę sporządzono 6 listopada 2017 r. (wpływ do Urzędu 9 listopada 2017 r.) na 35,5 tys. zł.

(dowód: akta kontroli str. 857-894)

- 4) spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego nabytego na podstawie postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku z 21 grudnia 2017 r. Wycenę sporządzono 14 marca 2018 r. (wpływ do Urzędu 21 marca 2018 r.) – 107,3 tys. zł

(dowód: akta kontroli str. 895-906)

Nieujęcie w ewidencji księgowej ww. składników majątkowych było niezgodne z art. 4 ust. 2, art. 6 ust. 1 i art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości²¹. Przepisy te stanowią, że *w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty oraz że do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.*

Środki ze sprzedaży nieruchomości wskazanych w pkt 1-3 zostały ujęte w ewidencji księgowej w dziale 700 (gospodarka mieszkaniowa), rozdziale 70005 (gospodarka gruntami i nieruchomościami) w paragrafie 077 (wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości).

(dowód: akta kontroli str. 1051, 1115, 1169)

Skarbnik Miasta podał, że dotychczas stosowano zasadę, że nieruchomości, które mogą być wykorzystywane do działalności Miasta, są wprowadzane do ewidencji środków trwałych. Nieruchomości przeznaczone do sprzedaży podlegały oszacowaniu według cen uzyskanych w momencie ich sprzedaży, co pozwalało na uniknięcie zniekształcenia wyników finansowych Miasta. Przyznał, że w przypadku wskazanych nieruchomości pracownicy WMiG powinni byli dokonać operacji

²¹ Ustawa z dnia 29 września 1994 r., Dz. U. z 2018 r. poz. 395, ze zm., dalej: „ustawa o rachunkowości”.

wprowadzenia tych nieruchomości do ksiąg rachunkowych zgodnie z uzyskaną ceną sprzedaży i jednocześnie dokonać wyksięgowania wystawiając fakturę sprzedaży. W ww. przypadkach ograniczenie czynności do wystawienia faktury z tytułu sprzedaży i jej zaksięgowania stanowiło uchybienie. Jednocześnie wskazał, że w Urzędzie jest przygotowywana procedura regulująca zasady wprowadzania nieruchomości do ksiąg rachunkowych w momencie nabycia pewności prawnej co do własności takich nieruchomości. Wskazana wartość takich nieruchomości może odbiegać od uzyskanej przy sprzedaży ceny, jednak fakt ten zostanie skorygowany w momencie ostatecznej sprzedaży.

(dowód: akta kontroli str. 997-998, 1001-1003, 1023-1024)

NIK zwraca uwagę, że wyżej wymienione przejęcia nieruchomości były zdarzeniami gospodarczymi i powinny znaleźć odzwierciedlenie w księgach rachunkowych. Do ksiąg rachunkowych okresu sprawozdawczego należy bowiem wprowadzić, w postaci zapisu, każde zdarzenie, które nastąpiło w tym okresie sprawozdawczym.

Ocena częściowa

W ocenie NIK, w zakresie gospodarowania mieniem przyjętym w drodze spadkobrania, Urząd podejmował prawidłowe działania. W szczególności dokonywał wyceny przyjmowanych w drodze dziedziczenia nieruchomości, która umożliwiała obiektywną ocenę wartości składnika majątkowego. Procedura sprzedaży była realizowana rzetelnie i zgodnie z prawem oraz regulacjami wewnętrznymi. Koszty i wydatki związane ze spadkobraniem były realizowane również prawidłowo. Jako nieprawidłowy oceniono brak ujęcia w ewidencji księgowej przyjęcia w spadku czterech nieruchomości.

IV. Wniosek

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK²², wnosi o dokonywanie bieżących zapisów w księgach rachunkowych, tak aby odzwierciedlały one bieżącą, rzeczywistą sytuację finansowo-majątkową Gminy.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy.

Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwagi i wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

²² Ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2017 r. poz. 524, ze zm.), dalej: „ustawa o NIK”.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Bydgoszcz, czerwca 2018 r.

Kontrolerzy
Marta Ostrowska
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

Dyrektor
Barbara Antkiewicz

.....

Beata Odjas
Starszy inspektor kontroli państwowej

.....

.....